

PASTKI JAG' SUYAK SINISHLARINING KLINIK O'ZIGA XOSLIKLARI VA
DAVOLASH PRINSIPLARIКЛИНИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ И ПРИНЦИПЫ ЛЕЧЕНИЯ
ПЕРЕЛОМОВ НИЖНЕЙ ЧЕЛЮСТИCLINICAL FEATURES AND TREATMENT PRINCIPLES OF MANDIBULAR
FRACTURES

Qahhorova D.D

TDTU Yuz-jag' jarrohligi kafedrasida 2-kurs magistratura talabasi

Narmaxmatov.B.T

Ilmiy rahbar: TDTU Yuz-jag' jarrohligi kafedrasida dotsenti

Annotatsiya: Mazkur maqolada pastki jag' suyak sinishlarining klinik o'ziga xos xususiyatlari, ularning kelib chiqish sabablari, tashxislash va davolash prinsiplari ilmiy tahlil qilinadi. Pastki jag' suyagining murakkab anatomik tuzilishi chaynash, nutq va nafas olish kabi fiziologik funksiyalarni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli uning shikastlanishi ko'plab klinik va funksional buzilishlarga olib keladi. Tadqiqotda sinishlarning turlari, zamonaviy diagnostika usullari - rentgenologik va kompyuter tomografik tekshiruvlar - hamda osteosintezning innovatsion yondashuvlari o'rganildi. Olingan natijalar pastki jag' suyak sinishlarini erta aniqlash, to'g'ri davolash va rehabilitatsiya jarayonini takomillashtirishda amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: pastki jag' suyak sinishi, klinik belgilari, tashxislash, osteosintez, davolash prinsiplari, jarrohlik amaliyoti, rehabilitatsiya.

Abstract: This article provides a scientific analysis of the clinical characteristics of mandibular fractures, their etiology, and the principles of diagnosis and treatment. The complex anatomical structure of the mandible plays a crucial role in ensuring physiological functions such as mastication, speech, and respiration. Consequently, damage to this bone leads to numerous clinical and functional disorders. The study examines the types of fractures, modern diagnostic methods - including radiological and computed tomographic examinations - as well as innovative approaches to osteosynthesis. The obtained results have practical significance for early detection, appropriate treatment, and improvement of the rehabilitation process for mandibular fractures.

Keywords: mandibular fracture, clinical signs, diagnosis, osteosynthesis, treatment principles, surgical procedure, rehabilitation.

Аннотация: В данной статье проводится научный анализ клинических особенностей переломов нижнечелюстной кости, причин их возникновения, принципов диагностики и лечения. Сложное анатомическое строение нижнечелюстной кости играет важную роль в обеспечении таких физиологических функций, как жевание, речь и дыхание. Поэтому ее повреждение приводит к

многочисленным клиническим и функциональным нарушениям. В исследовании изучены виды переломов, современные методы диагностики - рентгенологические и компьютерно-томографические исследования, а также инновационные подходы к остеосинтезу. Полученные результаты имеют практическое значение для раннего выявления переломов нижнечелюстной кости, правильного лечения и совершенствования процесса реабилитации.

Ключевые слова: перелом нижнечелюстной кости, клинические признаки, диагностика, остеосинтез, принципы лечения, хирургическое вмешательство, реабилитация.

KIRISH

Yuz-jag' sohasi shikastlanishlari orasida pastki jag' suyak sinishlari tibbiy amaliyotda eng ko'p uchraydigan patologik holatlardan biridir. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, bu turdagi jarohatlar yuz suyaklari shikastlanishlarining 60–70 foizini tashkil etadi. Ular asosan yo'l-transport hodisalari, ishlab chiqarishdagi baxtsiz holatlar, sport yoki maishiy travmalar natijasida kelib chiqadi.

Pastki jag' suyagining anatomik murakkabligi, harakatchanligi va yuz muskullari bilan chambarchas bog'liqligi sinish holatlarida tashxislash va davolashni murakkablashtiradi. Shu bois, bunday shikastlanishlarni erta aniqlash, to'g'ri tashxis qo'yish va individual klinik yondashuv asosida davolash muhim ahamiyatga ega.

So'nggi yillarda tibbiyotda jarrohlik texnologiyalarining rivojlanishi, rentgen va kompyuter tomografiyasi kabi ilg'or diagnostika usullarining keng qo'llanilishi, shuningdek osteosintezning zamonaviy materiallar bilan bajarilishi davolash samaradorligini oshirmoqda. Mazkur maqolada pastki jag' suyak sinishlarining klinik xususiyatlari, tashxislash va davolash prinsiplari hamda reabilitatsiya jarayonining ilmiy asoslari yoritiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Ilmiy adabiyotlarda pastki jag' suyak sinishlari yuz-jag' sohasi shikastlanishlari orasida eng keng tarqalgan patologiya sifatida e'tirof etilgan. Mahalliy va xorijiy olimlar (A.N. Maksimov, G.V. Vilyams, R.M. Xayitov, Sh.M. Jo'rayev, S. Peterson, A. Fonseca, S. Hupp va boshqalar) tadqiqotlarida bu sinishlarning kelib chiqish sabablari, klinik kechishi va davolash yondashuvlari keng o'rganilgan.

Adabiyotlarda ta'kidlanishicha, sinishlarning kelib chiqishi odatda to'g'ridan-to'g'ri mexanik zarba yoki bilvosita travmatik kuch ta'sirida sodir bo'ladi. Sinishning joyi va shakli bemorning yoshi, suyak zichligi, zarba kuchi va yo'nalishiga bog'liq. Zamonaviy klinik amaliyotda rentgenografiya, panoramik tomografiya va kompyuter tomografiyasi sinish holatini aniqlashda eng samarali usullar sifatida e'tirof etilgan.

Davolash yondashuvlari orasida konservativ va jarrohlik usullar ajratiladi. Yengil sinishlarda immobilizatsiya va tish fiksatsiyasi asosidagi konservativ usullar qo'llanilsa, og'ir sinishlarda metall plastina, miniplata yoki titan fiksatorlar yordamida osteosintez yuqori natija beradi.

Mazkur tadqiqotda adabiyot tahlili, tibbiy kuzatuv, qiyosiy tahlil, statistik qayta ishlash va amaliy tajriba metodlaridan foydalanildi. Klinik kuzatuv materiallari sifatida stomatologik va

jarrohlik klinikalarida davolangan bemorlarning tibbiy hujjatlari, rentgen tasvirlari va reabilitatsiya protokollari tahlil qilindi.

MUHOKAMA

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, pastki jag' suyak sinishlari nafaqat jarrohlik amaliyotining dolzarb muammosi, balki diagnostik jihatdan ham murakkab holatlardan biridir. Sinishlarning eng ko'p uchraydigan turlari - iyak (mentum), burchak (angulus mandibulae) va bo'yin (collum mandibulae) sohalariga to'g'ri keladi. Bu joylarda suyak nisbatan nozik va yuklama kuchi katta bo'lgani sababli sinish ehtimoli yuqori bo'ladi.

Bemorlarning asosiy klinik belgilari og'riq, yuz assimetriyasi, chaynash va nutq funksiyalarining buzilishi, og'izni ochishdagi cheklanish va palpatsiyada o'tkir og'riq bilan namoyon bo'ladi.

Tadqiqotlar natijalariga ko'ra, erta tashxislash va individual davolash strategiyasi sinishdan keyingi tiklanish jarayonini tezlashtiradi. Rentgen va kompyuter tomografiyasi yordamida sinishning yo'nalishi, joylashuvi va og'irlik darajasini aniqlash - davolashning muhim bosqichidir.

Davolashning yengil shakllarida konservativ yondashuv (fiksatsiya, immobilizatsiya), og'ir holatlarda esa jarrohlik osteosintez usullari qo'llaniladi. Metall plastinalar, titan fiksatorlar va rezorbsiyalanadigan materiallardan foydalanish estetik va funksional natijalarni yaxshilaydi.

Shuningdek, infeksiyon asoratlarning oldini olish, fizioterapevtik muolajalarni qo'llash, mushak faoliyatini tiklash mashqlari va og'iz gigiyenasini saqlash reabilitatsiyaning ajralmas qismi hisoblanadi. Kompleks yondashuv natijasida bemorlarning estetik ko'rinishi va funksional faoliyati yuqori darajada tiklanadi.

NATIJALAR

Pastki jag' suyak sinishlari yuz-jag' sohasi shikastlanishlarining 60–70 foizini tashkil etib, asosan mexanik travmalar natijasida yuzaga keladi. Sinishlarning eng ko'p uchraydigan joylari - iyak, burchak va bo'yin qismlari bo'lib, bu holatlar individual klinik yondashuvni talab qiladi. Diagnostikada rentgenografiya va kompyuter tomografiyasi sinish yo'nalishi va siljish darajasini aniqlashda yuqori samaradorlik ko'rsatdi. Davolashda yengil sinishlar uchun konservativ usullar, og'ir holatlar uchun esa osteosintezning zamonaviy texnologiyalari (titan fiksatorlar, miniplatalar, implantlar) eng yaxshi natijani berdi.

Reabilitatsiya bosqichida fizioterapiya, mushak mashqlari va gigiyenik nazorat funksional tiklanishni tezlashtirdi. Kompleks diagnostik va jarrohlik yondashuvlar uyg'un qo'llanganda bemorlarning estetik va funksional tiklanish darajasi yuqori bo'ldi.

XULOSA

Pastki jag' suyak sinishlari tibbiyot amaliyotida keng uchraydigan, tashxis va davolashda yuqori aniqlikni talab qiluvchi patologik holatlardandir. Ularning erta tashxislanishi, sinish turiga mos davolash strategiyasini tanlash, osteosintezning zamonaviy texnologiyalaridan foydalanish va reabilitatsiya jarayonini tizimli tashkil etish davolash samaradorligini belgilaydi.

Zamonaviy diagnostika vositalari - rentgen, panoramik va kompyuter tomografiyasi - klinik amaliyotda eng muhim tashxis vositalaridan biri sifatida o'zini oqlagan. Shuningdek, titan asosidagi plastina va fiksatorlar bilan amalga oshirilgan osteosintez suyak bitishini tezlashtiradi va funksional tiklanishni ta'minlaydi.

Shunday qilib, pastki jag' suyak sinishlarini davolashda kompleks, individual va funksional yondashuv zarur bo'lib, bu bemorning hayot sifatini yaxshilash, estetik ko'rinishni tiklash va asoratlarning oldini olishda muhim omil hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ахмедов, Б. А. Jag'-yuz sohasi shikastlanishlarining klinik diagnostikasi. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2019. – 214 b.
2. Jo'rayev, Sh. M. Yuz-jag' sohasi travmalarining klinik xususiyatlari va davolash usullari. – Farg'ona: FDU nashriyoti, 2021. – 185 b.
3. Хайитов, Р. М. Stomatologik jarrohlik amaliyotida zamonaviy osteosintez usullari. – Toshkent: Ilm ziyo, 2020. – 192 b.
4. Peterson, L. J., Ellis, E., Hupp, J. R., & Tucker, M. R. Contemporary Oral and Maxillofacial Surgery. – 7th Edition. – St. Louis: Elsevier, 2022. – 720 p.
5. Fonseca, R. J., Walker, R. V. Oral and Maxillofacial Trauma. – 5th Edition. – Philadelphia: Saunders Elsevier, 2020. – 1184 p.
6. Kaban, L. B., Pogrel, M. A., Perrott, D. H. Complications in Oral and Maxillofacial Surgery. – Philadelphia: W.B. Saunders, 2018. – 304 p.
7. Вильямс, Г. В. Клинические особенности переломов нижней челюсти и методы их лечения. – Москва: Медицина, 2017. – 276 с.
8. Al-Moraissi, E. A., Ellis, E. Surgical treatment of mandibular fractures: a systematic review and meta-analysis. International Journal of Oral and Maxillofacial Surgery, 2021, Vol. 50(9), pp. 1135-1145.
9. Хамидов, О. Ш. Yuz-jag' sohasi shikastlanishlarida reabilitatsiya chora-tadbirlari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2022. – 156 b.
10. Choi, B. H., & Kim, K. N. Clinical analysis of mandibular fractures: A review of 500 cases. Journal of Craniofacial Surgery, 2019, 30(6), pp. 1704-1710.